

Ohjaussuunnitelma

Hartolan Yhtenäiskoulu

Liite Hartolan kunnan perusopetuksen
opetussuunnitelmaan
Hyväksytty sivistyslautakunnassa 15.6.2011 § 56

SISÄLLYSLUETTELO

1 Ohjaus	3
2 Ohjaussuunnitelma.....	3
3 Ohjaus alakoulussa.....	3
3.1 Ohjauksen osa-alueet alakoulussa.....	4
3.1.1 Kasvun ja kehityksen tukeminen	4
3.1.2 Oppimisen ja opiskelun ohjaus	5
3.1.3 Ura- ja elämänsuunnittelun ohjaus.....	5
3.2 Ohjauksen tehtäväjako alakoulussa	6
3.3 Ohjaus siirtymävaiheessa alakoulussa	8
3.3.1 Siirtyminen ensimmäiselle luokalle	8
3.3.2 Kuudennelta luokalta seitsemännelle luokalle.....	8
4 Ohjaus yläkoulussa	12
4.1 Ohjauksen osa-alueet yläkoulussa	12
4.1.1. Kasvun ja kehityksen tukeminen	12
4.1.2 Oppimisen ja opiskelun ohjaus	12
4.2.3 Ura- ja elämänsuunnittelun ohjaus.....	13
4.2 Ohjauksen tehtäväjako	17
5 Ohjaus siirtymävaiheessa toiselle asteelle	19
5.1 Ammatillinen erityisopetus	21
6. Tukea tarvitsevan oppilaan ohjaus.....	21
6.1 Ohjaus yleisen, tehostetun ja erityisen tuen aikana	21
6.1.1 Ohjaus osana yleistä tukea	21
6.1.2 Ohjaus tehostetun tuen aikana	22
6.1.3 Ohjaus erityisen tuen aikana	22
6.1 Maahanmuuttajaoppilaan ohjaus.....	23
6.2.1 Maahanmuuttajaoppilaan ohjaus perusopetuksessa.....	23
7 Monialaiset verkostot.....	23
8 Sukupuolisensitiivinen ohjaus.....	25
Liite 2	26

1 Ohjaus

Ohjaus muodostaa koko perusopetuksen kestävän jatkumon. Ohjaustyöhön osallistuvat kaikki oppilaan opintopolkuun ja nivelvaiheisiin liittyvät toimijat. Ohjauksen tavoitteena on tukea oppilaan opiskelua, kasvua ja kehitystä sekä antaa valmiuksia jatko-opintoihin ja työelämään siirtymiseen.

Ohjaus koulussa on kaksitasoista. Sitä toteutetaan:

- opetussuunnitelman mukaisesti annettavana *oppilaanohjauksena*, joka muodostuu henkilökohtaisesta, pienryhmä- ja luokkaohjauksesta, sekä
- *koko koulun ohjauksena*, joka perustuu koulun ohjaussuunnitelmaan. Ohjauksessa päävastuu on oppilaanohjaajalla; ohjaustyötä tekee koko koulun henkilökunta. Koulun ohjaussuunnitelma sisältää sisäisen työnjaon ohjauksen järjestämisestä.

2 Ohjaussuunnitelma

Hartolan kunnan perusopetuksen ohjaussuunnitelma selkeyttää ohjaustyön käytänteitä ja toimintamallien ydinkohtia. Se antaa tietoa ja tukea ohjaustyötä tekeville. Ohjaussuunnitelma on tarkoitettu oppilaanohjaajan lisäksi muulle kouluhenkilökunnalle ja opetuksen järjestäjälle sekä oppilashuollolle, huoltajille ja ohjaukseen liittyville monialaisten tiimien toimijoille. Tämä ohjaussuunnitelma käydään läpi ja päivitetään tarvittaessa lukuvuosittain oppilaanohjaajan johdolla.

Ohjaussuunnitelma pohjautuu Päijät-Hämeen seudulliseen ohjaussuunnitelmaan.

3 Ohjaus alakoulussa

Ohjaus muodostaa koko perusopetuksen kestävän jatkumon, jonka tavoitteena alakoulussa on tukea opiskelua, kasvua ja kehitystä sekä antaa myös valmiuksia jatko-opintoihin ja työelämään siirtymiseen. Ohjaustyöhön osallistuvat kaikki oppilaan opintopolkuun ja nivelvaiheisiin liittyvät toimijat.

3.1 Ohjauksen osa-alueet alakoulussa

Ohjauksen osaalueita ovat kasvun ja kehityksen tukeminen, oppimisen ja opiskelun ohjaus sekä uraja elämänsuunnittelun ohjaus. Alakoulun ohjauksen tavoitteita ovat oppimaan oppimisen taitojen ja valmiuksien opettelu, vastuullisuus omasta työstä, tiedonhankintataidot ja päätöksentekovalmiudet. Ohjaustoiminta toteutetaan kasvatuksellisesti päivittäisen työskentelyn yhteydessä ja yhteistyössä vanhempien kanssa.

Koko henkilökunnan tehtävänä on ohjata oppilasta oppiaineiden opiskelussa sekä auttaa häntä kehittämään oppimaan oppimisen taitojaan ja valmiuksiaan sekä ennaltaehkäistä opintoihin liittyvien ongelmien syntymistä. Jokaisen opettajan tehtävänä on myös oppilaiden persoonallisen kasvun, kehityksen ja osallisuuden tukeminen. Osa ohjausta ovat oppilashuollolliset toimenpiteet, monialainen yhteistyö ja yhteistyö kotien kanssa.

3.1.1 Kasvun ja kehityksen tukeminen

Kasvatuksellisella ohjauksella tuetaan oppilaan yksilöllistä kehittymistä, kasvamista ryhmän jäseneksi ja sosiaalistumista koulutyöhön ja kouluympäristöön. Ohjauksessa seurataan oppilaan hyvinvointia ja huomioidaan hänen elämäntilanteensa sekä elämänsuunnitelmansa. Ohjauksella pyritään ehkäisemään oppimis- ja/tai psykososiaalisia ongelmia ja puuttumaan niihin varhaisessa vaiheessa. Ohjauksella edistetään oppilaan sosiaalisia taitoja.

Kasvua ja kehitystä tukevia toimintamuotoja alakoulun aikana ovat:

- tiedonsiirto oppilaiden kanssa toimivilta aikuisilta toiselle, oppilaan ja huoltajan kanssa keskustelut, kehityskeskustelut
- ryhmäytymisen tukeminen, joustava oppilaiden ja tiedon siirtyminen opiskeluryhmien ja luokkien välillä
- oppilaan tukeminen koulunkäyntitaitojen harjoittelussa ja tiedonhankinnassa, omien vahvuuksien löytämisessä
- oppilashuoltoryhmän toiminta, kouluavustajien/koulunkäyntiavustajien toiminta, yhteistyö mm. nuorisotoimen ja seurakunnan kanssa
- kummioppilastoiminta
- kerhotoiminta, oppilaskuntatoiminta

3.1.2 Oppimisen ja opiskelun ohjaus

Ohjauksen tehtävänä on edistää koulunkäyntitaitoja, oppimaan oppimista, herättää tarvittaessa opiskelumotivaatiota ja ohjata oppilasta vahvuuksiensa löytämiseen. Osana ohjausta ovat myös opiskelun merkityksen ymmärtäminen ja itsearviointiin ohjaaminen.

Oppimisen ja opiskelun ohjauksen toimintamuotoja ovat esimerkiksi:

- oppimistyylien tunnistaminen
- tiedonhankintataitojen kehittäminen
- opiskelutekniikoiden harjaannuttaminen eri oppiaineissa
- monipuolisten opetusmenetelmien käyttäminen
- oppimisvaikeuksien tunnistaminen: tarpeen mukaan mitoitettua yleisen, tehostetun ja erityisen tuen toimet
- henkilökohtaiset keskustelut, yhteistyö kodin kanssa
- opiskelun etenemisen seuranta
- oppilaan kannustaminen vastuunottoon omasta opiskelusta ja itsenäisestä työskentelystä
- yhteistyö erilaisten oppilasryhmien ja opettajien kanssa

3.1.3 Ura- ja elämänsuunnittelun ohjaus

Ohjauksen tuella oppilas pohtii omia kykyjään ja kiinnostuksen kohteitaan sekä opiskelua, koulutusta, arkielämää ja elämänuraa koskevia mahdollisuuksia.

Ura- ja elämänsuunnittelun ohjauksen osa-alueita ovat:

- yhteistyö vanhempien, koulun ulkopuolisten yhteisöjen sekä työ- ja elinkeinoelämän kanssa.
- opinnoista ja koulutusjärjestelmästä tiedottaminen
- omien vahvuuksien ja mielenkiinnon kohteiden tunnistaminen
- ammatteihin ja työelämään tutustuminen: vierailut ja vierailijat, yhteistyö elinkeinoelämän kanssa, työelämän sääntöihin tutustuminen
- koulun ja vanhempien ammatteihin tutustuminen
- ohjataan oppilaita vastuutehtäviin koulussa: ruokala-apulaiset, työskentely koulun tai yhteisön yhteisissä tapahtumissa.

3.2 Ohjauksen tehtäväjako alakoulussa

Kaikki opetus- ja ohjaushenkilöstöön kuuluvat osallistuvat ohjaustoimintaan. Opettaja huolehtii ohjauksen käytännön järjestämisestä, kokonaisuuden suunnittelusta ja toteutuksesta. Ohjaustyötä tekevät ovat yhteistyössä muiden ohjaustoiminnan toimijoiden kanssa ja tarvittaessa konsultoivat oppilaitosten ulkopuolisia eri alojen ammattilaisia.

Rehtori/koulunjohtaja/apulaisrehtori

- luo ohjauksen toimintamahdollisuudet ja edellytykset
- tukee ohjauksen suunnittelua ja yhteistyötä eri toimijoiden kesken
- pyrkii järjestämään ohjaukseen riittävät resurssit
- pyrkii varmistamaan oppilaan oikeuden henkilökohtaiseen ohjaukseen
- laatii lukujärjestykset
- osallistuu ohjaushenkilöstön ja huoltajien kanssa niiden oppilaiden ohjaukseen, joilla on erityisiä vaikeuksia oppimisessa
- osallistuu oppilashuoltoryhmän työhön
- huolehtii ja järjestää perusopetuksen nivelvaiheessa tarvittavan tiedon siirtymisen 1.-6. – luokilta ylemmille vuosiluokille
- mahdollistaa kodin ja koulun yhteistyön järjestämisen
- mahdollistaa ammatteihin ja elinkeinoelämään tutustumisen järjestämisen
- tiedottaa oppilashuoltoryhmän toiminnasta opettajille

Luokanopettaja

- suunnittelee ja toteuttaa oppilaanohjausta opetussuunnitelman ja ohjaussuunnitelman mukaisesti
- huolehtii yksittäisen oppilaan ja koko luokan jokapäiväisen koulunkäynnin sujumisesta
- luo luokkaansa myönteistä yhteishenkeä
- tekee koulun ja sen toiminnan tutuksi oppilailleen
- huolehtii oppilaiden opiskeluun ohjaamisesta ja monipuolisesta opetuksesta
- on säännöllisesti yhteydessä huoltajiin oppilaiden koulunkäynnin sujumisesta.
- seuraa ja ohjaa oppilaan edistymistä yhdessä muiden opettajien kanssa
- seuraa oppilaan säännöllistä koulunkäyntiä
- huolehtii koulun asioiden tiedottamisesta oppilaille ja tarvittaessa koteihin

- tekee yhteistyötä koulun henkilöstön kanssa luokkaansa tai yksittäiseen oppilaaseen liittyvissä asioissa
- osallistuu tarvittaessa oppilashuoltoryhmän kokouksiin
- suunnittelee ja toteuttaa oppilaan tarvitsemat tukitoimet yhteistyössä muiden toimijoiden kanssa
- luokanopettaja informoi kouluavustajaa tunnin kulusta ja antaa materiaalit etukäteen avustajalle aina kun mahdollista
- ohjaa ja tukee oppilaita koulutuksen nivelvaiheissa, esimerkiksi koulun aloittamisessa ja yläluokille siirtymisessä
- ohjaa oppilasta säännölliseen itsearviointiin
- arvioi säännöllisesti oppilaiden opintomenestystä

Aineenopettaja

- huolehtii oman oppiaineensa opiskelun ohjaamisesta ja monipuolisesta opetuksesta
- ohjaa oppilasta säännölliseen itsearviointiin
- arvioi säännöllisesti oppilaiden opintomenestystä
- tiedottaa luokanopettajalle ja sekä huoltajalle oppilaan opintomenestyksen muutoksista
- tekee yhteistyötä luokanopettajan, erityisopettajan ja oppilashuoltoryhmän kanssa
- suunnittelee ja toteuttaa oppilaan tarvitsemat tukitoimet yhteistyössä muiden toimijoiden kanssa

Kouluavustaja/koulunkäyntiavustaja

- ohjaa yhteistyössä opettajan kanssa oppilaan oppimista ja ihmisenä kasvua, kannustaa ja auttaa motivaation löytymisessä yksilöllisesti
- löytää yhteistyössä opettajan kanssa tukea tarvitsevat oppilaat ja helpottavat reitit autettavalle
- selvittää tarpeelliset tiedot ohjattaviensa HOJKS lausunnoista, tuen tarpeesta ja suunnitelluista tukimuodoista
- perehtyy mahdollisuuksien mukaan materiaaliin etukäteen ja muokkaa ne tarvittaessa oppilasta varten
- konsultoi myös muita oppilaan opettajia
- luo oppilaille kannustavaa ilmapiiriä ja hyvää itsetuntoa

- on mukana suunnittelemassa ja toteuttamassa oppilaan tarvitsemia tukitoimia yhteistyössä muiden toimijoiden kanssa
- tekee yhteistyötä luokanopettajien, aineenopettajien, erityisopettajien ja oppilashuoltoryhmän kanssa
- tuo oman näkökulmansa oppilaan kasvusta, kehitymisestä ja oppimisesta yhteisön jäsenille

Erityisopettaja, kouluterveydenhoitaja, kuraattori, koulupsykologi ja muu henkilökunta toimivat kuten yläkoulun vastaavat henkilöt.

3.3 Ohjaus siirtymävaiheessa alakoulussa

Oppilaan turvallista ja joustavaa siirtymistä opintopolun nivelvaiheissa tulee tukea yhteistyössä kodin, oppilaitosten ja muiden toimijoiden kanssa.

3.3.1 Siirtyminen ensimmäiselle luokalle

Keskeistä nivelvaiheessa siirryttäessä alakouluun on

- kouluun tutustuminen, sekä tulevat oppilaat että huoltajat (kevät)
- koulutyöhön perehtyminen
- huoltajien perehdyttäminen koulujärjestelmään, koululaisen kotijoukkona olemiseen
- koulunkäyntitaitojen oppiminen
- erilaisiin työtapoihin tutustuminen
- omiin vahvuuksiin ja harjoittelua vaativiin asioihin tutustuminen
- oppilasryhmään kuulumisen ja sen jäsenenä, koululaisena toimiminen
- tietojen siirto neuvolasta ja esikoulusta kouluun

3.3.2 Kuudennelta luokalta seitsemännelle luokalle

Keskeistä nivelvaiheessa kuudennelta luokalta siirryttäessä alakoulun luokkaopetuksesta yläkouluun aineopettajajohtoiseen opiskeluun on yhteistyö ala- ja yläkoulun henkilökunnan välillä. Siirtymävaiheessa yläkoulun henkilökunnan tulee saada tietoonsa oppilaiden opiskelun kannalta riittävät tiedot ohjatakseen oppilasta tavoitteelliseen työskentelyyn ja vastuunottoon.

Oppilaan siirryessä kuudennelta luokalta seitsemännelle luokalle on tavoitteena oppilaiden turvallisuuden tunteen takaaminen muutoksessa, opiskelun ja oppimispolun tuen sujuvuuden takaaminen sekä riittävät tiedot koulunkäynnistä yläluokilla niin oppilaille kuin heidän huoltajilleen.

TAULUKKO 1 Siirtyminen kuudennelta luokalta yläkouluun

Oppilaiden ohjaustarpeet	Ohjaustyö koulussa	Ohjausyhteistyö koulussa	Koulun ja kodin yhteistyö	Ohjaustyö muiden tahojen kanssa
	Opetushenkilöstön ohjausyhteistyö	Oppilaiden osallisuus		
1. Turvallisuuden tunne aineopetukseen siirryttäessä	<p>Tuttuja opettajia jo 6. luokalta RE</p> <p>Tavoitteena, että 6. luokan luokanopettaja opettaa 7. luokalla RE</p> <p>Seiskalle-infoa aineopetuksesta OPO</p> <p>Ympäristökuntien koulujen tulevien seiskojen kartoitus RE, OPO</p> <p>Erityisoppilaiden sijoittelu keväällä RE, EO</p> <p>Huoltajille Seikalle-ilta (toukuussa): RE, OPO, LV, LO</p> <p>Saattaen vaihtopalaveri syksyllä LV, LO, EO, OPO</p>	<p>Tutustuminen yläkoulun työtapoihin ja aineopettajiin LO, AO, OPO</p> <p>Tutustuminen uusiin oppiaineisiin ja opiskelutekniikoihin OPO, LO, AO</p> <p>Oppilaskunnan /tukioppilaiden kyselytunti OPO</p> <p>Luokanohjaajan tapaaminen LV</p>	<p>Koulu ja luokanvalvojat + opo tutuksi</p> <p>Seiskalle vanhempainilta RE,OPO,LV,LO</p> <p>Kehityskeskustelu seiskan syksyllä (LV+OPP+HUOLT.)</p> <p>Seiskalle-illassa nuoriosotoimi, terveydenhoitaja, kuraattori</p>	<p>Ryhmäytyminen ja yläkoululaisen identiteetin tukemista syksyllä yhdessä kunnan ja seurakunnan nuorisotoimen kanssa</p>
2. Opiskelun tuki - oppimispolun sujuvuus, riittävät tiedot koulunkäynnistä yläluokilla	<p>Opon vierailu 6. luokalla</p> <p>Yläkoulun oppiaineiden ja oppimisympäristön esittelyä OPO, LO, AO</p> <p>Oppimaan oppimisen taitojen vahvistaminen jokaisessa</p>	<p>Opon vierailu tunnilla: Kirje tulevalle luokanohjaajalle</p> <p>Yläkoulun oppitunnilla vierailuja OPO, OK, TU</p>	<p>Seiskalle-vanhempailta RE, OPO, LV, LO</p> <p>Lukuvuoden aikana vanhempainilta LV</p> <p>Kehityskeskustelu (LV+ OPP.+ HUOLTAJA)</p>	

	oppiaineessa AO			
Oppimisvaikeuksien ennaltaehkäisy	Yleinen tuki	Yleinen tuki		
	Tehostettu tuki	Tehostettu tuki		
	Eriytynen tuki	Eriytynen tuki		

4 Ohjaus yläkoulussa

4.1 Ohjauksen osa-alueet yläkoulussa

Ohjauksen osa-alueita Hartolan Yhtenäiskoulussa ovat kasvun ja kehityksen tukeminen, oppimisen ja opiskelun ohjaus sekä ura- ja elämänsuunnittelun ohjaus (TET sekä jatko-opinnot ja ammatillinen suuntautuminen).

4.1.1. Kasvun ja kehityksen tukeminen

Kasvua ja kehitystä tuetaan seuraamalla oppilaan hyvinvointia ja huomioimalla oppilaan elämäntilanne ja elämänhistoria. Ohjauksella pyritään ennaltaehkäisemään oppimis- ja/tai psykososiaalisten ongelmia ja puuttumaan niihin varhaisessa vaiheessa. Ohjauksella edistetään oppilaan sosiaalisia ja vuorovaikutustaitoja. Osa ohjausta ovat myös oppilashuollolliset toimenpiteet, monialainen yhteistyö ja yhteistyö kotien kanssa.

Kasvua ja kehitystä tukevia toimintamuotoja yläkoulun aikana ovat esimerkiksi:

- **oppilaaseen tutustuminen:** tiedonsiirto oppilashuoltoryhmälle (OHR) ja aineenopettajille, luokanvalvojan, oppilaan ja huoltajan väliset keskustelut (kehityskeskustelut), oppilaanohjaajan haastattelut
- **ryhmytymisen tukeminen:** 7.lk ryhmytymispäivä, luokanvalvojan tunnit, toiminnalliset teemapäivät, yhteistyö mm. nuorisopalvelujen ja seurakunnan kanssa, tukioppilastoiminta ja oppilaskuntatoiminta, versotoiminta
- **oppilaan tukeminen:** ohjauskeskustelut, kodin ja koulun yhteistyö (yhteydenpito, vanhempainillat), OHRtyö

4.1.2 Oppimisen ja opiskelun ohjaus

Ohjauksen tehtävä on edistää oppimaan oppimista ja vahvistaa oppilaan opiskelumotivaatiota. Opiskelun merkityksen ymmärtäminen ja itsearviointiin ohjaaminen ovat osa ohjausta.

Oppimisen ja opiskelun ohjauksen toimintamuotoja ovat esimerkiksi:

- oppimistyylien tunnistaminen
- tiedonhankintataitojen kehittäminen
- opiskelutekniikoiden harjaannuttaminen eri oppiaineissa
- monipuolisten opetusmenetelmien käyttäminen

- oppimisvaikeuksien tunnistaminen: tarpeen mukaan mitoitettua yleisen, tehostetun ja erityisen tuen toimet
- henkilökohtaiset keskustelut
- opiskelun etenemisen seuranta

4.2.3 Ura- ja elämänsuunnittelun ohjaus

Ura- ja elämänsuunnittelun ohjauksessa peruskoulujen oppilaanohjaajat ja toisen asteen oppilaitosten opinto-ohjaajat toimivat tiiviissä yhteistyössä. Yhteistyötä tehdään myös elinkeinoelämän kanssa. Oppilaan ja oppilaanohjaajan väliset henkilökohtaiset ja pienryhmäohjauskeskustelut sekä oppilaan motivointi luovat pohjaa oppilaan elämänsuunnittelulle.

Työelämään tutustuminen eli TET

Ohjauksen yksi alue on työelämään tutustuminen. Sen keskeisiä toteuttamismuotoja ovat työelämän ja yhteiskunnan eri osa-alueiden edustajien vierailut oppitunneilla, työpaikkakäynnit, erilaiset yhteistyöprojektit, eri alojen tiedotusmateriaalin käyttö opetuksessa sekä työelämään tutustumisjaksot (TET). Eri oppiaineiden ja aihekokonaisuuksien opetukseen tulee lisäksi sisällyttää ainesta, joka liittyy opiskelun tuottamat tiedot ja taidot työelämän vaatimuksiin ja mahdollisuuksiin.

Työelämään tutustumisen aikana oppilas soveltaa koulussa oppimiaan taitoja ja kokeilee selviytymistään uudessa yhteisössä ja ympäristössä. Omakohtaiset työelämän kokemukset edistävät oppilaan itsetuntemusta ja sosiaalisia taitoja, syventävät työelämätietoutta sekä tukevat oppilaan jatko-opintoihin hakeutumista. Työelämään tutustumisessa oppilas pyrkii käytännössä toteuttamaan oppilaanohjauksen tavoitteet.

Ura- ja elämänsuunnittelun ohjauksen osa-alueita ovat

- jatko-opinnot ja ammatillinen suuntautuminen: mm. valinnaisaineiden valinta, omien vahvuuksien ja mielenkiinnon kohteiden tunnistaminen, ammatinvalintaa tukevat testit, Suomen koulutusjärjestelmään, ja erityisesti toisen asteen koulutuksiin tutustuminen
- työelämään tutustuminen: mm. TET-jaksot, aloihin ja ammatteihin tutustuminen (esim. TET-tori, vierailut, yhteistyö elinkeinoelämän kanssa), nuorta työntekijää koskeviin lakeihin, asetuksiin ja työelämän pelisääntöihin tutustuminen

Tavoitteena on, että oppilas tutustuu mahdollisimman moneen työpaikkaan 7.-9. luokkien aikana olevilla TET-jaksoillaan. Oppilas kirjaa jakson aikana tekemiään havaintoja TET-vihkoon ja haastattelee työpaikalla valitsemaansa työntekijää. TET-jakso puretaan luokanvalvojan tai oppilaanohjaan kanssa.

Vuosiluokilla 7-9 työelämään tutustuminen tapahtuu seuraavasti:

- 7. luokilla tutustutaan vanhempien ammatteihin (2 pv)
- 7. luokalla voidaan tutustua myös koulun ammatteihin (1 pv)
- 8. luokilla järjestetään yhden viikon mittainen TET-jakso
- 9. luokalla järjestetään kaksi viikon mittaista TET-jaksoa
- työelämään tutustumista voidaan lisätä myös oppilaan tarpeen mukaan

Oppilaat hankkivat työelämään tutustumispaikkansa pääsääntöisesti itse hyödyntäen oppilaanohjaajan kokoamaa yritysluetteloä sekä TET-torin paikkatarjontaa. TET-torin yritysten määrä pyritään saamaan mahdollisimman kattavaksi sekä aloittain että alueellisesti. Oppitunneilla tutustutaan eri alojen materiaaleihin ja opitaan käyttämään erilaisia tietolähteitä.

Oppilaille ja huoltajille tiedotetaan valinnaisainevalinnoista, työelämään tutustumisesta, jatko-opinnoista ja yhteishausta tiedotteilla, Wilma-viesteillä, koulun nettisivuilla sekä vanhempainilloissa.

Ohjauksen osa-alueet	7. luokka	8. luokka	9. luokka
Kasvun ja kehityksen tukeminen Vastuuhenkilöt RE, AO, LO, LV	Oppilaan hyvinvoinnin seuranta Oppilaan elämäntilanteen ja elämänhistorian huomioiminen Oppimis- ja/tai psykososiaalisten ongelmien ennaltaehkäiseminen ja niihin varhainen puuttuminen tarvittaessa Sosiaalisten taitojen/vuorovaikutustaitojen edistäminen Oppilashuollolliset toimenpiteet Yhteistyö kotien kanssa Kasvatukselliset keskustelut Kehityskeskustelut Vanhempainillat/vanhempainkahvilat		
Oppimisen ja opiskelun ohjaus Vastuuhenkilö AO, OPO, EO	LV tutustuu luokkansa oppilaisiin Tiedonsiirto aineenopettajille OPO, EO, LV Ryhmytymispäivä yhdessä seurakunnan ja kunnan nuorisotyöntekijän kanssa LV, KU, TU		
			Opiskelutaidot jatko-opintoja varten OPO
Ura- ja elämänsuunnittelun ohjaus Jatko-opinnot ja ammatillinen suuntautuminen Vastuuhenkilö OPO, AO, LV, EO, KU, TH	7. luokalle päättyvät oppiaineet AO, OPO Valinnaisaineiden valinta RE, OPO	8. luokalle päättyvät oppiaineet AO, OPO Omien vahvuuksien ja mielenkiinnon kohteiden tunnistaminen OPO, AO Ammatteihin tutustuminen OPO, AO Suomen koulutusjärjestelmään tutustuttaminen OPO 2. asteen koulutustarjontaan	Avoimet ovet 2.asteen oppilaitoksissa OPO Tutustuminen oppilaitosten www-sivuille, verkkoympäristöt, mahdolliset messut, OPO Ammatinvalintaa tukevat testit (esim. AVO) OPO Asiantuntijavierailut "omalla koululla" OPO Henkilökohtainen ja pienryhmäohjaus

		tutustuminen OPO	<p>OPO</p> <p>Motivointi LV, AO, OPO</p> <p>Valinnaisaineiden merkitys jatko-opintojen kannalta OPO</p> <p>Tiedotus vanhemmille tiedotteilla Wilmassa ja vanhempainillassa OPO</p> <p>Joustavan haun perusteiden kartoittaminen (oppimisvaikeudet, sosiaaliset ja terveydelliset syyt, työtyövoimaperusteisuus) OPO, EO, KU, TH</p> <p>Peruskoulujen opojen ja 2.asteen oppilaitosten opojen yhteistyö</p> <p>Saattaen vaihto -yhteistyö (esim. Koulutuskeskus Salpaus, Joutsan lukio) OPO</p> <p>Kansainvälistyminen OPO</p> <p>Täydennyskoulutus RE, (OPO)</p>
<p>Työelämään tutustuttaminen (TET)</p> <p>Vastuhenkilö OPO</p>	Koulu-yritys –yhteistyö (esim. Hartolan markkinat, TET)		
	Yritysvierailut		
	TET-päivät koulun ulkopuolella (2 pv)	<p>TET-jakso</p> <p>Asiantuntijavierailijat</p> <p>Yhteistyö paikallisen elinkeinoelämän kanssa</p> <p>Yrittäjyys</p> <p>Työelämä ja kesätyö</p> <p>Nuorta työntekijää koskevat lait ja asetukset</p>	
			Oman ammatillisen suuntautumisen selkiyttäminen

4.2 Ohjauksen tehtäväjako

Kaikki opetus- ja ohjaushenkilöstöön kuuluvat osallistuvat ohjaustoimintaan. Oppilaanohjaajalla on päävastuu ohjauksessa, eli hän huolehtii ohjauksen käytännön järjestämisestä, kokonaisuuden suunnittelusta ja toteutuksesta. Opettajien vastuu on opiskelun ohjauksessa, oppimaan oppimisen taidoissa ja niiden valmiuksien kehittämisessä. Tarvittaessa ohjaustyössä konsultoidaan oppilaitosten ulkopuolisia eri alojen ammattilaisia.

Rehtori

- luo ohjauksen toimintamahdollisuudet/ -edellytykset
- tukee ohjauksen suunnittelua ja yhteistyötä eri toimijoiden kesken
- järjestää ohjaukseen riittävät voimavarat ja varmistaa, että oppilaiden oikeus henkilökohtaiseen ohjaukseen on taattu
- laatii lukujärjestykset
- osallistuu ohjaushenkilöstön ja huoltajien kanssa niiden oppilaiden ohjaukseen, joilla on tehostetun ja erityisen tuen tarve
- osallistuu oppilashuoltoryhmän työhön ja tiedottaa oppilashuoltoryhmän työstä opettajakunnalle
- huolehtii ja järjestää perusopetuksen nivelvaiheessa tarvittavan tiedon siirtymiseen 1.-6. -luokilta ylemmille vuosiluokille
- mahdollistaa kodin ja koulun yhteistyön järjestämisen
- mahdollistaa työelämään tutustumisjaksot sekä oppilaille että opettajille

Oppilaanohjaaja

- on päävastuussa oppilaanohjauksen suunnittelusta, kehittämisestä ja toteuttamisesta
- pitää oppilaanohjauksen oppitunnit voimassa olevan opetussuunnitelman mukaan
- antaa yksilö- ja ryhmäohjausta
- osallistuu koulun oppilashuoltotyöhön
- seuraa ja tarvittaessa ohjaa ja tukee oppilaiden koulunkäyntiä yhteistyössä luokanvalvojien, opettajien ja oppilashuoltoon kuuluvien henkilöiden kanssa
- tekee yhteistyötä oppilaan huoltajien kanssa
- suunnittelee ja järjestää TET-jaksot yläkoulussa
- järjestää tarvittavan tiedotuksen päättöarviointiin ja jatko-opiskelumahdollisuuksiin sekä yhteisvalintaan vaikuttavista asioista oppilaiden huoltajille
- tekee yhteistyötä muiden oppilaitosten ja työelämän edustajien kanssa
- ohjaa oppilaita tarkoituksenmukaiseen jatko-opiskelu ja uranvalintaan
- ohjaa ja tukee oppilaita koulutuksen nivelvaiheissa

Luokanvalvoja/luokanohjaaja/luokanopettaja

- huolehtii yksittäisen oppilaan ja koko luokan jokapäiväisen koulunkäynnin sujumisesta
- luo luokkaansa myönteistä yhteishenkeä ja tekee koulun ja sen toiminnan tutuksi oppilailleen
- on säännöllisesti yhteydessä huoltajiin oppilaiden koulunkäynnin edistymisestä
- seuraa ja ohjaa oppilaan opintojen edistymistä yhdessä muiden opettajien kanssa

- valvoo oppilaan säännöllistä koulunkäyntiä
- huolehtii koulun asioiden tiedottamisesta oppilaille ja koteihin
- tekee yhteistyötä rehtorin, oppilaanohjaajan, erityisopettajan ja muun oppilashuoltohenkilöstön kanssa luokkaansa tai yksittäiseen oppilaaseen liittyvissä asioissa
- suunnittelee ja toteuttaa oppilaan tarvitsemat tukitoimet yhteistyössä aineenopettajien, erityisopettajan ja oppilashuoltoryhmän kanssa
- osallistuu tarvittaessa oppilashuoltoryhmän kokouksiin

Aineenopettaja

- huolehtii oman oppiaineensa opiskelun ohjaamisesta ja monipuolisesta opetuksesta
- arvioi säännöllisesti oppilaiden opintomenestystä
- ohjaa oppilasta säännölliseen itsearviointiin
- informoi luokanvalvojaa, oppilaanohjaajaa ja huoltajaa oppilaan opintomenestymisen muutoksista
- osallistuu oppilaan tarvitsemien tukitoimien suunnitteluun ja toteuttamiseen (tukiopetus, oppimissuunnitelma, pedagoginen arvio) yhteistyössä luokanvalvojan, erityisopettajan ja oppilashuoltoryhmän kanssa

Erityisopettaja

- kartoittaa oppimisvaikeuksia
- osallistuu yhteistyössä oppilaan, huoltajien, aineenopettajien ja tarvittaessa muiden asiantuntijoiden kanssa pedagogisen arvion, oppimissuunnitelman, pedagogisen selvityksen henkilökohtaisen opiskelun järjestämistä koskevan suunnitelman (HOJKS) tekemiseen ja antaa opetusta oppilaalle, jolla on tehostetun tai erityisen tuen tarve
- antaa samanaikaisopetusta aineenopettajan kanssa yleisopetuksen ryhmässä
- tiedottaa luokanvalvojaa oppilaan opetuksen erityisjärjestelyistä
- seuraa tukea tarvitsevan oppilaan opiskelutilannetta ja antaa henkilökohtaista ohjausta
- osallistuu koulun oppilashuoltotyöhön

Terveydenhoitaja

- arvioi ja seuraa oppilaan hyvinvointia ja terveyttä
- ohjaa oppilasta terveisiin ja oppimista edistäviin elämäntapoihin
- konsultoi jatko-opintoihin liittyvissä terveydellisissä asioissa
- yhteistyössä muun oppilashuoltohenkilöstön ja opetushenkilöstön kanssa osallistuu oppimisen, tunne-elämän ja käyttäytymisen ongelmien tunnistamiseen ja selvittämiseen
- osallistuu koko kouluyhteisön hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseen

Kuraattori

- tukee oppilaan koulunkäyntiä, tukee ja edistää oppilaan sosiaalista hyvinvointia sekä ennaltaehkäisee ongelmien syntymistä ja puuttuu havaittuihin ongelmiin
- toimii tilanteissa, joissa tarvitaan erityistä apua ja tukea oppilaalle tai oppilaan huoltajille ja kun opettajalla tai koulun muilla aikuisilla herää huoli oppilaan selviytymisestä

- toimii sosiaalialan ammattilaisena koulussa, työalueenaan mm. kriisitilanteet, väkivaltatilanteet, päihdekäyttäytyminen, muu epäsosiaalinen käyttäytyminen (yhteistyössä muiden ammattilaisten kanssa)
- antaa oppilaalle tai oppilasryhmälle mahdollisuuden keskustella luotettavan aikuisen kanssa
- osallistuu oppilashuoltotyöhön
- ohjaa oppilaan tarvittaessa muun avun piiriin

Koulupsykologi

- pyrkii ennaltaehkäisemään oppimis- ja sopeutumisvaikeuksia
- selvittelee oppimis-, keskittymis- ja ihmissuhdevaikeuksia
- suorittaa psykologisia tutkimuksia yksilöllisten oppimisedellytysten selvittämiseksi
- selvittelee koulussa esiintyviä mielenterveysongelmia
- toimii yhteistyössä oppilaan, huoltajien, luokan, opettajien ja muun kouluyhteisön sekä tarvittaessa erilaisten ulkopuolisten viranomaisten ja yhteisöjen kanssa

Tukioppilaita ohjaava opettaja

- Järjestää tukioppilasvalinnat
- Ohjaa tukioppilastoimintaa

Oppilaskunnan ohjaava opettaja

- Järjestää oppilaskunnan hallituksen jäsenten valinnan
- Ohjaa oppilaskunnan toimintaa

Muu henkilökunta

- tukee ja toteuttaa koulun kasvatustavoitteita

Tukioppilas

- luo myönteistä ilmapiiriä oppilaiden keskuudessa
- toimii "silminä ja korvina" oppilaiden joukossa ja viestittää havaintojaan koulun aikuisille
- tukee 7.-luokkalaisten sopeutumista yläkouluun

5 Ohjaus siirtymävaiheessa toiselle asteelle

Siirtymävaiheessa toiselle asteelle ohjauksen toimijakenttä laajenee. Perusasteen oppilaanohjaaja, erityisopettaja, erityisluokanopettaja ja muut toimijat tekevät yhteistyötä toisen asteen opinto-ohjaajien ja opettajien kanssa. Oppilaan turvallista ja joustavaa siirtymistä opintopolun nivelvaiheissa tulee tukea myös yhteistyössä kodin.

Oheisessa taulukossa 2 esitellään tarkemmin siirtymävaiheisen ohjaustoimintoja Hartolan Yhtenäiskoulussa.

TAULUKKO 2 Siirtymävaiheen ohjaustoiminnot yläkoulussa

9. luokan syksy	9. luokan kevät	Peruskoulun jälkeinen kesä	Toisen asteen 1. syksy (elo-syyskuu)
Tutustumistilaisuudet toisen asteen oppilaitoksiin	Oppilaitosten avoimet ovet	Opiskelijavalintojen seuranta	Tiedonsiirto toisen asteen oppilaitoksiin yhteistyössä huoltajien kanssa
Vanhempainillat (koulun oma, 2. asteen illat)	Tiedottaminen perusopetuksen jälkeisistä vaihtoehdoista ja hakuohjaus	Ilman opiskelupaikkaa jääneiden ohjaus	Opiskelijavalintojen seuranta Ilman opiskelupaikkaa jääneiden ohjaus (nuorisotoimi?)
Tiedottaminen perusopetuksen jälkeisistä vaihtoehdoista ja hakuohjaus	Mahdolliset koulutuskokeilut		
Mahdolliset koulutuskokeilut	Henkilökohtaiset ohjauskeskustelut ja pienryhmäohjaus		
Henkilökohtaiset ohjauskeskustelut ja pienryhmäohjaus	Yhteishaku ja erillishaut		
Tiedonsiirtoluvat yhteishakua varten	Pääsy- ja soveltuvuuskokeisiin ohjaus		
	Ohjeistus täydennysshakuun		

Peruskoulun jälkeen oppilas hakeutuu lukioon, ammatilliseen koulutukseen tai muille opinpoluille.

5.1 Ammatillinen erityisopetus

Erityisopetusjärjestelyjen avulla pyritään turvaamaan mahdollisuus ammatilliseen koulutukseen kaikille. Erityisopetukseen voi hakeutua, jos oppilaalla on vammaisuuden, sairauden, kehityksestä viivästyksen, tunne-elämän häiriön tai muun syyn vuoksi vaikeuksia selviytyä ammatillisista opinnoista ilman erityisiä opetus- tai opiskelijahuoltopalveluja.

Ammatillista erityisopetusta järjestetään

- ammatillisissa erityisoppilaitoksissa
- ammatillisten oppilaitosten erityisopetuksen linjoilla ja erityisryhmissä
- ammatillisissa oppilaitoksissa samoissa ryhmissä muiden opiskelijoiden kanssa
- kansanopistoissa, kansalais- ja työväenopistoissa, aikuiskoulutuskeskuksissa sekä liikunnan koulutuskeskuksissa.

Yhteistyö kodin kanssa on tärkeää hyvissä ajoin.

6. Tukea tarvitsevan oppilaan ohjaus

Oppilas voi tarvita tukea monista eri syistä johtuen, mm. oppimisvaikeudet, puutteellinen kielitaito, psykososiaaliset ongelmat ja terveydelliset rajoitteet. Ohjauksen näkökulma huomioidaan silloin, kun arvioidaan oppilaan tarvetta tehostettuun tai erityiseen tukeen.

6.1 Ohjaus yleisen, tehostetun ja erityisen tuen aikana

Tukea tarvitsevan oppilaan ohjaus vaatii joustavuutta, jotta huomioon voidaan ottaa erilaisten oppijoiden tarpeet ja motiivit. Ohjaus edellyttää jaettua ohjausvastuuta ja monialaista verkostotyötä.

Jo opintojen alkuvaiheessa ohjauksella pyritään luomaan myönteinen oppimisilmapiiri. Oppilaan oppimisvaikeuksien lisäksi huomioidaan oppilaan vahvuudet. Työelämään tutustuminen on tukea tarvitsevalle oppilaalle tärkeää. Peruskoulun loppupuolella ohjauksen tulee painottua uuteen oppilaitokseen orientoitumiseen, jotta nivelvaihe on oppilaalle turvallisen tuntuinen. Nivelvaiheissa oppilasta koskevaa opetuksen järjestämisen kannalta keskeistä tietoa voidaan siirtää koulujen kesken tarvittaessa.

6.1.1 Ohjaus osana yleistä tukea

Jokainen opettajaa ohjaa oppilasta koulunkäynnissä ja oppiaineiden opiskelussa ja siten ehkäisee ennalta opintoihin liittyvien ongelmien syntymistä. Ohjaus on osa jokaista opetustilannetta ja oppiainetta. Oppilaiden persoonallisen kasvun, kehityksen ja osallisuuden tukeminen on myös jokaisen opettajan tehtävä. Palautteenanto arvioinnissa on yksi ohjauksen välineistä.

Eri oppiaineiden ja aihekokonaisuuksien opetuksessa liitetään opiskelun tuottamat tiedot ja taidot työelämän vaatimuksiin ja mahdollisuuksiin.

6.1.2 Ohjaus tehostetun tuen aikana

Ohjauksen näkökulma otetaan huomioon, kun arvioidaan oppilaan tarvetta tehostettuun tukeen. Oppilaanohjaukseen liittyvät tavoitteet ja toimenpiteet, kuten opiskelumotivaation vahvistaminen ja opiskelutapojen ja -taitojen kehittäminen, kirjataan tarvittaessa tehostetun tuen alkaessa tehtävään oppimissuunnitelmaan.

Ohjauksella vahvistetaan tukea tarvitsevan oppilaan itseluottamusta. Ohjaus myös auttaa oppilasta ymmärtämään opiskelun merkitystä omalle tulevaisuudelle. Oppilaan tuen tarve opiskelutaidoissa ja -tavoissa sekä taitoja vahvistavat ja opiskelumotivaatiota lisäävät toimintatavat huomioidaan ohjauksessa tehostetun tuen aikana. Oppilasta ohjataan ja kannustetaan arvioinnin palautteenannon avulla. Perusopetuksen päättövaiheessa voidaan esimerkiksi toteuttaa joustavaa, osittain työpaikalla tapahtuvaa opiskelua.

6.1.3 Ohjaus erityisen tuen aikana

Tehostetun tuen aikana annetun ohjauksen riittävyys ja laatu sekä oppilaan tarpeet yksilölliseen ja ryhmässä tapahtuvaan ohjaukseen jatkossa arvioidaan osana pedagogista selvitystä, ennen erityisen tuen päätöstä.

Oppilaalle laaditaan HOJKS erityisen tuen päätöksen jälkeen. Siihen sisällytetään ohjauksen tavoitteet ja toimenpiteet. Ohjaus jatkaa oppilaan itseluottamuksen, opiskelumotivaation ja työelämäntuntemuksen vahvistamista ja opiskelu- ja yhteistyötaitojen lisäämistä.

Erityisen tuen aikana oppilaanohjaaja tekee tiivistä yhteistyötä kodin, oppilashuollon ja oppilasta avustavan muun henkilöstön kanssa.

6.1 Maahanmuuttajaoppilaan ohjaus

Maahanmuuttajaoppilaan ohjauksessa huomioidaan oppilaan kielitaito sekä opintoja kulttuuritausta. Ohjauksessa tehdään yhteistyötä koko kouluhenkilöstön ja oppilaan perheen kanssa.

6.2.1 Maahanmuuttajaoppilaan ohjaus perusopetuksessa

Maahanmuuttajaoppilaan oppimiseen vaikuttaa hänen aikaisempi oppimishistoriansa. Oppilas voi tarvita alussa erityistä ohjausta joissain asioissa. Oppilaanohjaaja, opettajat sekä muut tarvittavat tahot toimivat ohjauksessa läheisessä yhteistyössä. Ohjaus voi tarvittaessa perustua oppilaalle laaditulle yksilölliselle opinto-ohjelmalle.

Kun maahanmuuttajaoppilas tulee kouluun, tehdään yhteistyötä tarvittaessa sosiaalitoimen, nuorisotoimen, seurakunnan ym. tahojen kanssa. Oppilasta voi esimerkiksi ohjata harrastuksiin. Maahanmuuttajavanhemmille voi olla haastavaa ohjata lastaan koulunkäyntiin liittyvissä asioissa, joten oppilaanohjaajan asema korostuu. Maahanmuuttajaoppilaan perhe on tärkeä ottaa mukaan henkilökohtaista ohjausta järjestettäessä.

Lisää maahanmuuttajaoppilaan ohjauksesta löytyy Päijät-Hämeen seudullisesta ohjaussuunnitelmasta.

7 Monialaiset verkostot

Monialaisissa ryhmissä eri ammattiryhmiin kuuluvat asiantuntijat työskentelevät yhdessä jakaen tietoaan ja osaamistaan. Ryhmä saavuttaa toiminnallaan jotain, jota ryhmän jäsen yksin ei voisi saavuttaa. Monialaisen toiminnan avulla pyritään oppilaan oppimisen, kasvun ja henkilökohtaisen elämänsuunnittelun tukemiseen. Monialaisuus korostuu etenkin nivelvaiheissa.

Oppilashuoltoryhmä (OHR)

Oppilashuoltoryhmä on koulun oppilashuoltotyötä koordinoiva monialainen ryhmä, jonka puheenjohtajana toimii oppilashuollosta vastaava henkilö.

Hartolan Yhtenäiskoulun oppilashuoltoryhmään voivat kuulua seuraavat toimijat:

- erityisopettaja
- koulupsykologi

- kuraattori
- oppilaanohjaaja
- terveydenhoitaja (ja -lääkäri)
- rehtori
- sekä tarvittaessa luokanopettaja/luokanvalvoja
- huoltaja
- tai muita oppilaan hyvinvointia ja kuntoutusta edistäviä työntekijöitä

Tarvittaessa ryhmän työskentelyyn voi osallistua myös sosiaali- tai nuorisotoimen työntekijä, tai muu viranomainen tai sidosryhmän edustaja (= laajennettu oppilashuoltoryhmä).

Oppilashuoltoryhmä kokoontuu joka toinen viikko.

Oppilashuoltoryhmän tehtävät ja käytänteet kuvataan tarkemmin Hartolan kunnan perusopetuksen opetussuunnitelmassa.

Nuorten jutut

Nuorten jutut on monialainen ryhmä, jonka tavoittena kokonaisvaltaisesti hahmottaa hartolalaisten nuorten elämää, jatkokoulutustilannetta ja ehkäistä näin syrjäytymistä.

Nuorten jutut-ryhmään kuuluvat seuraavat toimijat:

- hankevetäjä (Nuorten työpaja)
- kouluterveydenhoitaja (Sote)
- kuraattori (Sote, Koulutuskeskus Salpaus)
- nuorisotyönohjaaja (Hartolan seurakunta)
- oppilaanohjaaja (Hartolan Yhtenäiskoulu)
- projektipäällikkö (Työduo-hanke)
- psykiatrinen sairaanhoitaja (Sote)
- rehtori (Hartolan Yhtenäiskoulu)
- sosiaaliohjaaja (Sote)
- työvoimaneuvoja (TE-toimisto)

Kokoonkutsujana on Hartolan kunnan vapaa-aikaohjaaja. Ryhmä kokoontuu noin neljä kertaa vuodessa.

Etsivä nuorisotyö

Etsivä nuorisotyö on erityisnuorisotyötä, jonka tavoitteena on olla läsnä nuorten keskuudessa ja tarjota turvallisia ja luottamuksellisia aikuiskontakteja. Etsivä nuorisotyö etsii nuoren kanssa vastauksia nuoren mieltä askarruttaviin kysymyksiin ja auttaa nuorta saavuttamaan tarvitsemansa palvelut. Etsivän työn ensisijaisena tehtävänä on auttaa nuoria, jotka ovat koulutuksen tai työmarkkinoiden ulkopuolella tai jotka tarvitsevat tukea saavuttaakseen tarvitsemansa palvelut. Etsivä nuorisotyö tarjoaa nuorelle varhaista tukea, jos nuori sitä itse haluaa.

Hartolan kunnassa etsivä nuorisotyö toimintamuotona on vielä avoinna.

8 Sukupuolisensitiivinen ohjaus

Sukupuolisensitiivisellä ohjauksella tarkoitetaan sellaista ammatillista ohjaustoimintaa, jossa yhteiskunnan sukupuolistuneet rakenteet ja prosessit sekä niiden vaikutukset ja merkitykset naisten ja miesten elämään voidaan tunnistaa, tiedostaa ja ymmärtää (Nummenmaa & Korhonen 2000).

Sukupuolisensitiivisessä ohjauksessa sukupuolinäkökulma otetaan huomioon kaikessa ohjaustoiminnassa. Ohjaajalla on herkkyyttä tunnistaa omassa toiminnassaan myös tiedostamattomia tekijöitä, jotka vaikuttavat suhtautumisessa ja asenteissa miehiin ja naisiin. Tämä on edellytys sukupuolten välisen tasa-arvon toteutumiselle.

Sukupuolisensitiivinen ohjaus tukee oppilasta tekemään mielekkäitä opiskeluvalintoja ja suunnittelemaan omaa elämäänsä omista lähtökohdista käsin. Ohjauksen tärkeä tehtävä on mm. tukea sukupuolelleen epätyypillisen koulutusalan valinneita oppilaita ja auttaa oppilaita hakeutumaan sukupuolelleen epätyypillisiin ammatteihin. Oppilasta tulee rohkaista ja kannustaa mm. työelämän tutustumisjaksoille (TET), oppilaitoskäynneillä sekä muissa työelämäyhteyksissä tekemään sukupuolirajat ylittäviä ratkaisuja.

Liite 2

Suunnitelma työelämään tutustumisesta 1-9. luokilla

Luokka	Kohde	Vastuu
1	Yritysvierailu	LO
2	Valokuvasuunnistus/bisnesrastit yhdessä kummien kanssa	LO, yritys-yhteistyövastaava
3	Pankki tai kauppa	LO
4	Yrittäjän/jonkin ammatin edustajan haastattelu ja sen esittely muille	LO
5	Yritysvierailu	LO
6	Valokuvasuunnitus/bisnesrastit yhdessä kummioppilaiden kanssa Taksvärkki (vapaaehtoinen)	LO, yritys-yhteistyövastaava LO Taksvärkkivastaava
7	Taksvärkki (vapaaehtoinen) TET (2 päivää)	Taksvärkkivastaava
8	Taksvärkki (vapaaehtoinen) TET (yksi viikko) Yritysvierailut	Taksvärkkivastaava OPO OPO, AE
9	Taksvärkki (vapaaehtoinen) Yritys-yhteistyö esim. Hartolan markkinat TET (viikko syksy + viikko kevät)	Taksvärkkivastaava LV, AO OPO